

РАЗСЛЕДВАНИЯТА НА ИНСПЕКТОР ГАМАШ

ВСИЧКИ
ДЕМОНИ
СА ТУК

ЛУИЗ ПЕНИ

Единствен в света осемкратен носител на наградата „Агата Кристи“

ПЪРВА ГЛАВА

– Пъкълът се е опразнил, Арман – каза Стивън Хороуиц. – Вече си го споменавал. И всичките му демони са тук? – попита Арман Гамаш.

– Е, може би не точно тук – Стивън разтвори изразителните си ръце – в буквалния смисъл на думата.

„Тук в буквалния смисъл на думата“ беше градината на музеза „Роден“ в Париж, където Арман и неговият кръстник се наслаждаваха на няколко минути тишина. Извън стените чуваха шума на уличното движение, глъчката на великия град.

Но на това място, тук в буквалния смисъл на думата, цареше покой. Дълбокият покой, който се ражда не просто от тишината, а от познатата обстановка.

От съзнанието, че бяха в безопасност. В градината. В компанията на другия.

Арман подаде на събеседника си една *tartelette au citron*¹ и се огледа небрежно. Беше топъл и приятен следобед в края на септември. Сенките се отдалечаваха все повече от дърветата, от статуите, от хората. Издължаваха се. Мъчеха се да се откъснат от тях.

Светлината побеждаваше.

Деца тичаха волни, смееха се и се надбягваха по дългата поляна пред шатото. Млади родители гледаха от дървени пейки с дъски, посивели през годините. Както и самите родители щяха да посивеят. Но сега си почиваха, благодарни за децата си и много благодарни за няколкото минути далеч от тях в това убежище.

¹ Лимонова тарталета (фр.). – б. пр.

Трудно беше да си представят по-малко подходяща обстановка за Дявола.

Но от друга страна, помисли Арман Гамаш, къде иначе ще намериш тъмнина, ако не точно срещу светлината? Каква по-голяма победа за злото, от това да разруши градина?

Нямаше да е за първи път.

– Помниш ли – започна Стивън, а Арман се обърна отново към възрастния мъж до себе си. Знаеше точно какво ще каже. – Когато реши да предложиш брак на Рен-Мари? – Стивън потупа пейката им. – Тук? Пред тази гледка.

Арман проследи движението на ръката му и се усмихна.

Историята му беше позната. Стивън я разказваше при всяка възможност и със сигурност всеки път, когато кръстникът и кръщелникът идваха тук.

Това беше любимото им място в цял Париж.

Градината на музея „Роден“.

Кое място би било по-подходящо, беше си помислил младият Арман преди много години, да предложи на Рен-Мари да се омъжи за него? Имаше пръстена. Беше репетирал думите. Шест месеца беше спестявал от мизерната си заплата като редови полицай в *Sûreté du Québec*² за пътуването.

Щеше да доведе жената, която обичаше най-много, на мястото, което обичаше най-много. И да я помоли да прекара остатъка от живота си с него.

Бюджетът му нямаше да стигне за хотел, така че щеше да се наложи да отседнат в туристическо общежитие. Но той знаеше, че Рен-Мари няма да има нищо против.

Бяха влюбени и бяха в Париж. И скоро щяха да се сгодят.

Но Стивън отново се беше притекъл на помощ и беше заел на младата двойка великолепния си апартамент в седми арондисман.

Арман не за първи път отсядаше там.

На практика беше израснал в онази грациозна сграда, построена от барон Осман, с нейните прозорци от пода до тавана с гледка към хотел „Лутеция“. В огромния апартамент имаше паркет, нареден под формата на рибена кост, мраморни камини

² Квебекската полиция (фр.). – б. пр.

и високи, високи тавани, които придаваха светлина и простор на всяка стая.

Със своите кътчета и ниши той беше рай за всяко любопитно дете. С онзи *armoire*³ с фалшивите чекмеджета, направен, беше сигурен в това, специално за да може едно момченце да се крие в него. Имаше най-различни съкровища, с които да си играе, когато Стивън не гледаше.

И мебели, идеални за скачане върху им.

Докато не се счупеха.

Стивън колекционираше произведения на изкуството и всеки ден избираше едно и разказваше на своя кръщелник за творците и произведенията им. Сезан. Риопел и Льомийо. Кеножук-ак Ашевак.

С едно-единствено изключение.

Миниатюрният акварел, който висеше на нивото на очите на деветгодишното дете. Стивън никога не говореше за него, най-вече защото, както веднъж беше казал на Арман, нямаше много за казване. Той не беше точно шедьовър като останалите. Но в тази конкретна творба имаше нещо.

След цял ден на обиколки из великия град се връщаха изтощени и докато Стивън приготвяше *chocolat chaud*⁴ в тясната кухня, младият Арман отиваше при картините.

Стивън неизбежно намираще момчето застанало пред малкия акварел и загледано в него, сякаш е прозорец. Към тихо село в долината.

– Тази не струва и пукната пара – бе казал Стивън.

Но независимо дали струваше нещо, или не, тя беше любимата на младия Арман. Той се чувстваше привлечен от нея при всяко посещение. В сърцето си знаеше, че всичко, което предлага такъв покой, притежава огромна стойност.

А подозираше, че и кръстникът му е на същото мнение. В противен случай никога нямаше да я окачи заедно с всички останали шедьоври.

На деветгодишна възраст, само няколко месеца след като и двамата родители на Арман бяха убити в катастрофа, Стивън

³ Шкаф (фр.). – б. пр.

⁴ Горещо какао (фр.). – б. пр.

за първи път бе довел момчето в Париж. Обикаляха заедно града. Не разговаряха, така че мълчаливото дете можеше да се отдаде на мислите си.

Накрая Арман бе вдигнал глава и беше започнал да забелязва заобикалящото го. Широките булеварди, мостовете. „Нотр Дам“, Айфеловата кула, Сена. Ресторантите, с парижани, които седяха на кръглите маси с мраморни плотове по тротоарите и пиеха еспreso, бира или вино.

На всеки ъгъл Стивън го хващаше за ръка. Държеше я здраво. Докато не стигнеха невредими на отсрещния тротоар.

Малко по малко младият Арман осъзна, че е в безопасност – че винаги ще е в безопасност – с този мъж. И че ще стига до отсрещния тротоар.

И бавно, бавно се върна към живота.

Тук. В Париж.

А после една сутрин кръстникът му бе казал:

– Днес, *garçon*⁵, ще отидем на най-любимото ми място в цял Париж. А после ще ядем сладолед в хотел „Лутеция“.

Бяха се разходили по булевард „Распай“ и бяха завили наляво по Рю дьо Варен. Бяха минали покрай магазините и сладкарниците. Арман се спираше пред витрините и гледаше паските „Милфьой“, сладките „Мадлен“ и *pains aux raisins*⁶.

Пред една от сладкарниците спряха и Стивън купи по една *tartelette au citron* за себе си и за Арман и даде на момчето да носи малката хартиена торбичка.

А после стигнаха. До врата в стена.

След като платиха за вход, влязоха.

Арман, който не спираше да мисли за лакомствата в торбичката, едва забелязваше обстановката около себе си. Това му се струваше като задължение, което трябва да изпълни, преди да получи наградата си.

Отвори торбичката и надникна вътре.

Стивън сложи ръка върху ръката на момчето и каза:

– Търпение. Търпение. С търпението идва изборът, а с избора идва силата.

⁵ Момче (фр.). – б. пр.

⁶ Охлювчета от бутер тесто със стафиди (фр.). – б. пр.

Думите не означаваха нищо за гладното момченце, освен че все още не може да изяде сладкиша.

Арман затвори неохотно торбичката и се огледа.

– Какво ще кажеш? – попита Стивън, когато видя, че очите на кръщелника му се разтвориха широко.

Можеше да прочете мислите на момчето. Честно казано, не беше чак толкова трудно.

Кой би помислил, че подобно място съществува някъде, камо ли пък сгушено, на практика скрито, зад високи стени наскреде града? Това беше отделен свят. Вълшебна градина.

Ако беше сам, Арман направо щеше да я подмине, улисан в мисли за неиздания сладкиш, и никога нямаше да открие какво има вътре. Никога нямаше да види красивото шато с високите му прозорци и поразителната тераса.

Макар далеч да не се бе преситило, детето вече бе свикнало с великолепните сгради в Париж. Градът беше пълен с тях. Това, което го удивяваше, беше градината.

Идеално поддържаните ливади, дърветата, оформени като конуси. Фонтаните.

Но за разлика от огромната Люксембургска градина, създадена да впечатлява, тази градина беше почти интимна.

А и статуите, на които човек се натъкваше тук-там сред зелената. Сякаш ги бяха чакали търпеливо. Именно тях.

От време на време се чуваше воят на сирена, идващ от света отвън. Ревът на клаксон. Някой вик.

Но за Арман тези звуци само подсилваха усещането за изключителния покой, който беше намерил, който беше усетил, в градината. Покой, какъвто не познаваше след онова тихо почукване на вратата.

Разхождаха се бавно, Стивън за първи път не водеше, а следваше Арман, който спираше пред всяка от статуите на Роден.

Но момчето все поглеждаше през рамо. Към групичката мъже на входа – и на изхода – на градината.

Накрая Арман се върна там и застана онемял пред статуята.

– *Гражданите на Кале* – каза тогава Стивън с приглушен, успокояващ глас. – През Стогодишната война английският крал Едуард обсадил френското пристанище Кале.

Той погледна към Арман, за да види дали го слуша, но лицето на момченцето не показваше нищо.

– Това било криза за жителите на града. Нито храна, нито провизии можели да преминат през английската блокада. Френският крал Филип можел да изпрати парламентъори. Да преговаря, за да облекчи града. Но не направил нищо. Оставил ги да гладуват. И така станало. Мъже, жени, деца започнали да умират.

Сега Арман се обърна и вдигна поглед към Стивън. Момчето може би не разбираше напълно войната. Но разбираше смъртта.

– Кралят е постъпил така? Можел е да направи нещо, но ги оставил да умрат?

– И двамата крале. Да. За да победят. Така е във войните. – Той виждаше объркването, смущението в дълбоките кафяви очи на момчето. – Искаш ли да продължа? – попита Стивън.

– *Oui, s'il vous plait*⁷. – И Арман се обърна отново към статуята и мъжете, замръзнали във времето.

– Точно когато ги заплашвала пълна катастрофа, крал Едуард направил нещо, което никой не очаквал. Решил да се смили над жителите на Кале. Но поставил едно условие. Щял да пощади града, ако шестимата най-видни граждани се предадат. Не го казал ясно, но всички знаели, че ще бъдат екзекутирани. За предупреждение на всеки друг, който би му се опълчил. Щели да умрат, за да могат останалите да живеят.

Стивън видя как раменете на Арман се повдигнаха, а после се отпуснаха.

– Най-видният гражданин, Йосташ дьо Сен Пиер, бил първият доброволец. Това ей там е той. – Посочи към една от статуите. Слаб, суров мъж. – А после към него се присъединили още петима. Казали им да се съблекат по бельо, да си наденат примки на вратовете и да отнесат ключовете за града и замъка до големите порти. Кое и направили. Гражданите на Кале.

Арман вдигна глава и се взря в очите на Йосташ. За разлика от всички останали статуи, които беше видял из Париж, тук не виждаше слава. Нямаше ангели, готови да отнесат тези мъже

⁷ Да, ако обичате (фр.). – б. пр.

в рая. Това не бе безстрашна саможертва. Те не маршируваха с високо вдигнати глави към величествено мъченичество.

Това, което момчето виждаше, беше страдание. Отчаяние. Примирение.

Гражданите на този морски град се бяха страхували.

Но въпреки това го бяха направили.

Долната устна на Арман затрепери, а брадичката му се набръчка и Стивън се запита дали не бе прекалил, като разказа тази история на момчето.

Той докосна рамото на своя кръщелник, а Арман се обърна и зарови лице в пуловера на Стивън, обгърна го с ръце – не го прегърна, а се вкопчи в него. Както човек би се вкопчил в колона, за да не бъде пометен от водната стихия.

– Били са спасени, Арман – каза Стивън бързо, като застана на колене и прегърна хлипащото момче. – Не са били екзекутирани. Кралят ги пощадил.

На Арман му трябваша няколко секунди, за да осмисли чувството. Когато най-накрая се отдръпна, той избърса лицето си с ръкав и погледна към Стивън.

– Наистина ли?

– *Oui*.

– Ама съвсем наистина ли? – Арман се задави, дишаше на пресекулки, дъхът засядаше в гърлото му.

– Съвсем наистина, *garçon*. Всичките оцелели.

Момченцето се замисли, сведе очи към маратонките си, а после се вгледа в ясните сини очи на Стивън.

– Ти би ли го направил?

Стивън, който знаеше какво го пита Арман, за малко щеше да каже: *Да, разбира се*. Но спря. Това момче заслужаваше истината.

– Дали бих жертвал живота си ли? За хората, които обичам – да. – Той стисна тънките му рамене и се усмихна.

– А за непознати?

Стивън, който едва опознаваше кръщелника си, започваше да осъзнава, че Арман няма да се задоволи с лесен отговор. В това дете имаше някаква тиха неумолимост.

– Надявам се, но честно казано? Не знам.